

dr hab. Małgorzata Skowronek, prof. UŁ, Katedra Filologii Słowiańskiej, Wydział Filologiczny, Uniwersytet Łódzki, ORCID: 0000-0002-9101-3573

Martin Meindl M.A., Slavic Department, Faculty of Philology, Albert-Ludwigs-University of Freiburg, ORCID: 0009-0004-1766-2497

***Panoplia dogmatica* Eutymiusza Zigabenaosa w przekładzie cerkiewnosłowiańskim:
automatyczne transkrypcje odpisów ze zbiorów Chorwackiej Akademii Nauki i Sztuki
oraz klasztoru Chilandar**

***Panoplia Dogmatica* of Euthymios Zigabenus in the Church Slavonic Translation:
Automatic Transcriptions of Manuscripts from the Collections of the Croatian Academy
of Sciences and Arts and the Hilandar Monastery**

Dane badawcze do projektu Narodowego Centrum Nauki BEETHOVEN CLASSIC 4, *Zróżnicowanie językowe świata Slavia Orthodoxa u progu nowożytności: ciągłość i zmiana. Badania z zastosowaniem metodologii Mixed-Methods* (2020/39/G/HS2/01652) oraz OPUS 27, *Słowiańskie życie traktatu Eutymiusza Zygabenaosa "Dogmatike panoplia". Herezjologia kręgu Byzantine Commonwealth w XIII-XVI wieku* (2024/53/B/HS2/01312)

Research data for the National Science Centre project BEETHOVEN CLASSIC 4, *Orthodox Slavic Linguistic Varieties at the Threshold of Modernity: Continuity and Innovation. A Mixed-Methods Approach* (2020/39/G/HS2/01652) and OPUS 27, *The Slavic Afterlife of Euthymios Zigabenus' Treatise "Dogmatike panoplia". The Heresiology of the Byzantine Commonwealth Milieu in the 13th–16th century* (2024/53/B/HS2/01312)

Abstrakt. Zbiór danych zawiera fragmenty transkrypcji odpisów cerkiewnosłowiańskiego przekładu traktatu *Panoplia dogmatica* Eutymiusza Zigabenaosa (XII w.). Traktat poświęcony jest herezjom obecnym w świecie bizantyńsko-słowiańskim od VI w. i rozpowszechnianym szczególnie po IX–X w., kiedy gwałtowna ekspansja paulicjanizmu i bogomilizmu stała się zagrożeniem dla jedności państwa oraz Kościoła. Poszczególne fragmenty odpisu pochodzą ze zbiorów Chorwackiej Akademii Nauki i Sztuki (Hrvatska Akademija znanosti i umjetnosti) w Zagrzebiu oraz ze zbiorów klasztoru Chilandar. Transkrypcje powstały przy pomocy narzędzia Transkribus (Generic Church Slavonic Handwriting 3) i umożliwiają zbadanie tradycji cerkiewnosłowiańskiego przekładu traktatu zachowanego w kręgu *Slavia Orthodoxa*.

Abstract. The dataset contains fragmentary transcriptions manuscript copies of the Church Slavonic translation of Euthymios Zigabenus's *Panoplia Dogmatica* (12th c.). The treatise is devoted to heresies present in the Byzantine-Slavic world from the 6th c. onwards and disseminated particularly after the 9th-10th c., when the rapid expansion of Paulicianism and Bogomilism posed a threat to the unity of both the state and the Church. The individual manuscript fragments come from the collections of the Croatian Academy of Sciences and Arts (Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti) in Zagreb and the Hilandar Monastery. The transcriptions were produced using the Transkribus tool (Generic Church Slavonic Handwriting 3) and facilitate the study of the textual tradition of the Church Slavonic translation of the treatise preserved within the *Slavia Orthodoxa* cultural sphere.

Słowa kluczowe: *Panoplia dogmatica*, język cerkiewnosłowiański, transkrypcja rękopisów, automatyczne rozpoznawanie pisma ręcznego

Keywords: *Panoplia Dogmatica*, Church Slavonic, manuscript transcription, handwritten text recognition

Nadzór naukowy nad częścią kwantytatywną badania: prof. dr **Achim Rabus**, Albert-Ludwigs-Universität, Freiburg im Breisgau, ORCID: 0000-0002-5366-1430

Współpraca: dr hab. **Ivan N. Petrov**, prof. UŁ, Katedra Filologii Słowiańskiej, Wydział Filologiczny, Uniwersytet Łódzki, ORCID: 0000-0002-0189-833X; dr **Agata Kawecka**, Katedra Filologii Słowiańskiej, Wydział Filologiczny, Uniwersytet Łódzki, ORCID: 0000-0002-3908-4163

Opracowanie datasetu na potrzeby repozytorium: mgr **Emilia Jarecka**, Szkoła Doktorska Nauk Humanistycznych, Uniwersytet Łódzki, ORCID: 0009-0005-7272-6446

Rękopis ze zbiorów Chorwackiej Akademii Nauki i Sztuki

V. Mošin, *Ćirilski rukopisi Jugoslovenske akademije znanosti i umetnosti, I, Zagreb 1955 (HAZU III a 47).*

HAZU III a 47: f 740_752, s. 13

ничесоже могуца собою творити. И заповѣдь прїемша. И етаковаа. Да не подаваю ти савины, въ еже оумаединородномѣ вѣтѣво. Ни бо еже къ твоени немощи съхожѣниоумненїе пѣдѣтѣ бывати дѣнистооусилнаго. Нъ истѣво оубо раздѣмѣи бѣолѣпно. Смѣрен'нѣишаа же ѿ глѣз, прїемли съмотрителнѣ. О нихже аще възсхоцїе въ настоаше къ извѣстнѣлоу исповѣдовати. Погрѣшимъ оубв, мново нѣуто велїе множество слѣвъ въ содеце тлѣкованїю. Нъ на прѣблѣже чїда възвратимсе. іако съмысль възмогии ѿ вѣщнїихъ очїстни сестрастен, и оумнѣю тварь въ соу оставити. А іакоже нѣкаа рыба ѿ глѣбины къ горнимѣ іавленїю възплѣоти. Взїи етоє твари бывши. Тамо оузрїть дѣхъ сѣиндеже снѣ и ѿцѣ, вса имѣеть. Съвокоупленъ понстѣвоу. Блѣгость. Правость. Сѣїни. Живѣть. Дѣхъ блѣгии. Дѣхъ бѣ твоиблѣги. И пакы дѣхъ правъ. И пакы дѣхъ твои сѣїни. И павлорече, законъ дѣхъ жизни. ѿ сих же ничтоже стран'но томѣ. Ниже послѣди прибывше. Нъ іакоже неразлоучно и вгню еже грѣвати, и свѣтоу еже сїати, сице дѣхоу еже бѣцати. Блѣгость. Правость. Тамо оубв ста дѣхъ сѣїни. Тамо въ сложеннѣ истѣвз. Не съ множествомъ исчитѣе. Нъ въ трїици видимъ. Единоствнѣ исповѣдае. Не объемлѣ множествомъ іакоже бѣ ѿцѣ єдинъ ѡ, и снѣ єдинъ, сице єдинъ и сѣїни дѣхъ слоужебнїи же дѣї по коемоу же чїноу множество немъ пеказдѣютъ неоудобъ исчитѣемо. Да не оубв имѣши въ твари еже выше твари. Да не съведѣши стѣцїї съ бѣцаемыми. Съ исплнѣае. Ангѣлы. Бѣцаеть силы. Животворитъ вса чѣскаа. Съ въ вы оутварь раздѣлае. И іако ѿ иного причѣцаемъ, іакоже оумаллаетсе ѿ причѣцающїї хѣе. Въсѣ оубв свою блѣгть даеть, не изноурѣет же се въ причѣтацїї хѣе. Нъ и

пріемлющеи испльняются, ить неоскѣденыакоже слѣце сѣа ѿ въ тѣлесѣ, и различно ѿ нѣ причетаемо, неомнивается ѿ причетающѣихсѣ. Сице и дѣхъ възсѣ коблѣтъ подаваѣ, не оумалинѣ прѣвываѣ и нераздѣленъ. Въ просвѣщаеъ къ бжїю разумнїю. Вздохнѣ прѣкѣ. Законоположники оумоу жраеъ. Сценники съвршаеъ оукрѣплаѣ црѣ. Съвршаеъ праведники. Почитае цѣломѣдрьнии. Дѣиствоуеъ дарованїа исцѣленїѣ. Животвори мрътвы. Рѣшитъ окован'ныѣ. Снополагаѣ осѣжен'нысѣа горнїи роженїе дѣиствоуѣ. Аце мыгара прїимеъ вѣроуюца, еѣлїста показоуѣ. Аце рыба рѣ боудѣ, вѣосъврше. Аце гонителя обречеъ каюца се, аплѣзыкѣ съдѣловаѣ. Проповѣдника вѣрѣ. съсудѣ избра

Рѣкопис ze zbiorów klasztoru Chilandar

Д. Богдановиѣ, *Каталог ѣурилскихъ рукописа манастира Хиландара, Београд 1978* (HM SMS 186).

HM SMS 186: 4

дѣбрѣю помощницѣ блѣ съ въ ѿтлинѣ. поблѣснѣю багрѣнице дѣ нницѣ. дѣбрѣши цѣвѣдостота нашего нѣвыи. мїрно съдыханїе бо фїныѣ, ѣивѣѣ же досадїши ѣ сынъ сво бо. ѣ сконѣанїе не бываемое. вѣнѣвѣе все рѣньвѣе домѣвнѣе стѣде свѣтлостїю нетлѣбнои ѿдѣвнїи соуце: ѿ гого со коже блѣговолидрѣжей вѣнѣноѣсць, ѣакоже напїсанѣто велѣ мнѣ прочее. ѣако ѣ волиѣсїце ѣ мнѣ тоскака тогѣ ца все сѣчи ни всероуѣсто. Сѣ навнѣвшеи съписделиснѣбы лѣбито ѣ ѿблагїте тохвалами многїми. тремѣдришаго же ѣ волиѣнаго црѣсмоѣ ѣ сдиномѣ ѿбразна, блѣтъ. аце бо тринѣи ѣистинѣ рѣци блѣговѣда вѣць, да та вистѣ. двоихѣ нѣгѣ дости на гѣ. трѣваа. тла гѣ водоногы до на досѣ сего. Право наѣно на гѣ. же ѣлїсѣри. ѣже само бное прѣраше. но нато. пона твоѣ: не на дрѣугы вѣде на тогоже. и аце натѣ еже не наго кожде. мѣ, не к тов